

Samen kennis creëren en inzichten delen

Community of Practice: Brede Welvaart “Basis voor gebiedsgericht werken”

NATIONAAL NETWERK BREDE WELVAART

Binnen het Nationaal Netwerk Brede Welvaart bundelen zes regionale planbureaus en vier Rijksdepartementen de krachten om samen te werken aan brede welvaart (BW) in de (de)centrale beleidspraktijk.

In 2023 is het netwerk gestart met het Kennis- en Leerprogramma ‘Brede welvaart in Beleid’. Binnen het leerprogramma gaan de regiobureaus elk aan de slag met een thema. Rondom ieder thema is een Community of Practice (CoP) opgezet waar beleidsmakers en onderzoekers aan de hand van casussen samen leren over het toepassen van brede welvaart.

BASIS VOOR GEBIEDSGERICHT WERKEN

Het thema “Gebiedsgericht Werken” is geïnitieerd door het HZ Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving (HZ KCZS) en het Nationaal Netwerk Brede Welvaart. Dit thema focust op de wisselwerking tussen brede welvaart en gebiedsgericht werken. We hebben, op basis van voortschrijdend inzicht, de centrale vraag geherformuleerd: *“Hoe kan brede welvaart in de praktijk helpen om de juiste (beleids)keuzes te maken voor een gebied?”*

Langs drie lijnen (keuzes, draagvlak, samenwerking) gaan we in de CoP op zoek naar antwoorden op deze centrale vraag.

01.02.2024

OP 01 FEBRUARI 2024 VOND IN DEN HAAG (PBL) DE VIERDE COMMUNITY OF PRACTICE PLAATS VOOR HET THEMA 'GEBIEDSGERICHT WERKEN'.

Onderin is te zien welke organisaties aan deze CoP deelnemen!

Focus van de bijeenkomst:

Gebiedsgericht werken aan brede welvaart op het platteland (Provinciale Gebiedsprogramma's (PPLG), met Overijssel als casusgebied.

Wat hebben we gedaan?

Algemeen:

Teatske Pol (adviseur economie en leefbaarheid, Provincie Overijssel) vertelt over de praktijk van gebiedseigen aanpak voor platteland van Overijssel. Een sterk sociaaleconomisch platteland heeft in Overijssel de hoogste prioriteit. Keukentafelgesprekken met boeren helpen om inzichtelijk te krijgen wat er leeft. Agrariërs staan namelijk midden in de maatschappij. Maar er zijn ook uitdagingen in dit proces. Ten eerste is (pro-)actieve participatie van belanghebbenden minder vanzelfsprekend in gebieden waar juist veel moet gebeuren. Ten tweede gaat een plattelands-aanpak niet alleen over boeren; er zijn ook andere belanghebbenden in het gebied.

Na de presentatie zijn er plenair drie stellingen besproken.

Stelling 1 (draagvlak)

Brede welvaart (BW) helpt als gespreksmodel om gebiedskenmerken en prioriteiten (vanuit verschillende perspectieven) mee te wegen in beleidskeuzes.

- ▶ Gesprekken in Overijssel zijn nu heel erg PPLG en Stikstof gericht. Het brede perspectief van BW is nodig en kan helpen in de gesprekken, zonder af te doen aan de primaire opgave, in dit geval een schone natuur, water en lucht.
- ▶ Het concept BW kan ook helpen om meer (soorten) mensen en groepen aan tafel te krijgen. Risico: BW kan worden neergezet als een 'te mooi verhaal' en voor mensen focus afhalen van hun prioriteit, waardoor mensen juist wegblijven van de gesprekstafel.
- ▶ Gebiedsgericht werken houdt niet alleen in meer, maar ook de juiste mensen aan tafel te krijgen. Kijk naar de samenstelling in een regio (soms zelfs in een dorp) en zorg dat de centrale figuren van die specifieke regio/dorp in het gesprek betreft. Dit varieert enorm per regio.
- ▶ Voor draagvlak in het algemeen is het belangrijk dat iedereen hetzelfde verstaat onder BW. Dat is nu nog niet het geval.
- ▶ Participatie: als je dit consistent doet, is je draagvlak groter. Maar hier is BW niet per definitie voor nodig. Let hierbij op: draagvlak is niet hetzelfde als participatie!

Stelling 2 (instrumenten)

Er zijn op dit moment onvoldoende concrete instrumenten om daadwerkelijk brede welvaart mee te nemen/wegen in verschillende fases van de beleidscyclus.

- ▶ Momenteel is BW als hulpmiddel handig, maar de concrete uitwerking in praktijk blijft lastig.
- ▶ Randvoorwaarde voor draagvlak voor het concept BW überhaupt: het moet politiek belangrijk genoeg gevonden worden.
- ▶ We mogen onszelf best afvragen in hoeverre er écht andere keuzes gemaakt worden met BW als raamwerk/afwegingskader, t.o.u. huidige beleid. En wordt regionaal beleid hierdoor uiteindelijk effectiever?
- ▶ In de regio Z-V zijn al voorbeelden waar echt vanwege BW andere keuzes gemaakt zijn.
- ▶ Ander voorbeeld is Elke Regio Telt: hier worden vanuit een BW-optiek specifieke aandachtspunten benoemd en aanbevelingen gedaan voor gebiedsgericht beleid.
- ▶ Ander voorbeeld: in de zorg, OV en meer andere sectoren kan BW echt voor andere keuzes zorgen (hier zouden op basis van 'oude' besluitmodellen overwegend financiële of efficiënte keuzes gemaakt worden, wat tot andere uitkomsten had geleid).
- ▶ Voor het toepassen van BW is het belangrijk om de 'randvoorwaarden' voor het werken met BW (en bijbehorende producten, denkkaders, etc.) zo goed mogelijk in beeld te brengen.

Stelling 3 (schaal)

Hoe groter het gebied, hoe lager de scherpte in het gesprek over Brede Welvaart – afruilen worden dan te abstract voor het maken van scherpe keuzes.

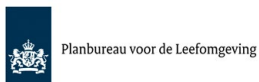
- ▶ Een gerichte gebiedsaanpak is lastiger als (de afbakening van) 'het gebied' onduidelijk is. Soms bepaalt de opgave wat 'het gebied' is. Bestaande gebiedsindelingen zijn deels op basis van handigheid en wiskundigheid bepaald. Dit is niet per definitie de meest realistische weergave van (grenzen tussen) gebieden.
- ▶ Een kleinere gebiedsafbakening betekent niet altijd een scherper beeld van wat er nodig is: soms kan het grote plaatje juist helpen om op terug te vallen, en ook om 'betere' oplossingen te bedenken (i.p.v. ieder gebied voor zich). Ander risico van op een te laag schaalniveau voor gebiedsgerichte aanpak: niet genoeg capaciteit, mensen, en denkkraft om volledig zelf invulling te geven.
- ▶ Kortom: het is belangrijk om helder te hebben welke opgave op welk niveau moet worden opgepakt.
- ▶ Vraag: in hoeverre moet/mag de regio regie krijgen op het zelf invullen van Rijksbudgetten voor gebiedsgerichte aanpak?
- ▶ Het is de vraag of je altijd 'keuzes' voor/tegen iets moet maken. Soms kan het ook met onderhandelen (i.p.v. voor-tegen kiezen). BW kan helpen om op constructieve wijze te onderhandelen over de juiste keuzes voor een gebied. Risico is wel: onderhandelen is afhankelijk van (individueel) commitment en afspraken. Hoe waarborg je deze? Zeker als de samenstelling van de besluitvormers (en dus onderhandelaars) verandert.
- ▶ Bij een Regio Deal (in Zeeland) helpt 'het gemeenschappelijke probleem' om de regio af te kaderen, maar ook om dingen voor elkaar te krijgen.

DEELNEMERS

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Planbureau voor de Leefomgeving

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

